

วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

URL : <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jindedu/issue/archive>

การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการบูรณาการเรียนรู้แบบโครงงานและแบบฐาน The Learning of Philosophy of Sufficiency Economy by Integrated Project-Based Learning and Based Learning

ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์¹ ไพรัช วงศ์ยุทธไกร¹ ธนรัตน์ แต้ววัฒนา²
Kwanjai Unthavatanapaibul¹, Pairust Vongyuttakrai¹, Thanarat Taewattana²

¹สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²คณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

¹Faculty of Education Srinakharinwirot University

²Faculty of Economics at Sriracha Kasetsart University Sriracha Campus

บทคัดย่อ

ปัจจุบันมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในหลาย ระดับหลายมิติและหลายรูปแบบ ถึงแม้ว่าจะมีกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเดียวกัน การนำมาใช้ก็ต้องพิจารณาตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี เงื่อนไขและสถานะที่เผชิญอยู่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ได้ใช้วิธีการเรียนรู้แบบฐานหรือแบบโครงงานมาดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด แต่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมีกระบวนการเรียนรู้แตกต่างกัน ผู้เขียนได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยการ บูรณาการเรียนรู้แบบโครงงานและแบบฐานเข้าด้วยกัน ทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ อีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงงานและแบบฐาน มีวิธีการดังนี้คือ 1.) บูรณาการหัวข้อโครงงานหัวข้อเนื้อหาอาชีพเข้าด้วยกัน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด ใช้หลักความมีเหตุผล มาคิด วิเคราะห์ วางแผน ที่จะนำมาใช้เรียนใช้สอนโครงงานและเนื้อเรื่องที่จะสอนต้องคำนึงถึงวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 2.) บูรณาการการกำหนดจุดมุ่งหมาย การวิเคราะห์ การวางแผน และการเตรียมอุปกรณ์เข้าด้วยกัน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความพอเหมาะพอดี และการใช้อุปกรณ์ในท้องถิ่น 3.) บูรณาการการดำเนินการศึกษาและการแบ่งกลุ่มฝึกอบรมเข้าด้วยกัน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีคุณธรรม 4.) บูรณาการการนำเสนอผลงานและ

ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้ววัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

ประเมินผลหรือวัดผลเข้าด้วยกัน โดยยึดหลักภูมิคุ้มกันของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเตรียมรับมือกับปัญหาหรือสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า

คำสำคัญ การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การบูรณาการการเรียนรู้, การเรียนรู้แบบโครงการ, การเรียนรู้แบบฐาน

Abstract

The Philosophy of Sufficiency Economy has been applied in many levels, dimensions, and patterns, even though they are under the same Philosophy of Sufficiency Economy. The applications of Philosophy of Sufficiency Economy have to be considered in different case, condition and situation. Different learning centers such as Study Centre using project-based learning and learning-based under Philosophy of Sufficiency Economy. Study Centre and Local Learning Center have different of learning process. But as a scholar, I had studied the integration of learning process by integrating project-based learning and learning-based. Then, we will have a model of learning that integrated project-based learning and learning-based as one model call IPB&LB Model, and efficiency. The integration of project-based learning and learning-based under Philosophy of Sufficiency Economy as follows. 1.) Integrated Project Title and Content title as one by using Philosophy of Sufficiency Economy as a basic, under the principle of rational, analysis, planning to teach the project. The project and the content have to consider lifestyle, social, economic, natural resources and environment. 2.) Integrating the purposes, analyzed, planning and equipment preparation by using Philosophy of Sufficiency Economy as a basic. Under consider of modesty, decency and local equipment. 3.) Integrated the study process and group training, by using Philosophy of Sufficiency Economy as a basic and focused on moral. 4.) Integrated the presentation and the evaluation or measurement by using Philosophy of Sufficiency Economy as a basic for any problems that might happen in the future.

Keywords: Learning Philosophy of Sufficiency Economy, Project- Based Learning, Learning-Based

บทนำ

ในปัจจุบันหน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชน ชุมชน สถานศึกษา ประชาชนทั่วไป ฯลฯ ได้เริ่มน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการปฏิบัติภารกิจ ดำเนินธุรกิจ พัฒนาอาชีพ และการดำเนินชีวิต กันอย่างกว้างขวาง(สุขสรรค์ กันตะบุตร. มปป. : 169)จนได้รับการยอมรับจากชุมชนต่าง ๆว่าสามารถช่วยให้เกษตรกร และประชาชนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในการประกอบอาชีพโดยมีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนเป็นแห่งแรก เปลี่ยนเรียนรู้(กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและ

สหกรณ์.ออนไลน์)ซึ่งแต่ละสถานที่มีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมือนกันและบางอย่างก็ต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนรู้ต่างยึดหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปบูรณาการการเรียนรู้เช่นกันซึ่งการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้นั้นไม่มีสูตรสำเร็จจึงเป็นเหตุทำให้แต่ละศูนย์เรียนรู้มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการคิด และใช้ในการสอนแตกต่างกันจึงเป็นเหตุให้ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่นำเสนอการเรียนรู้อของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่มีการเรียนรู้รูปแบบเดียวกัน จากการศึกษาค้นคว้าผู้เขียนจึงนำเสนอการเรียนรู้อปรัชญา

ขวัญใจ อุณหภูมิคนไทย, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้ววัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

เศรษฐกิจพอเพียงด้วยการบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงการและแบบฐานเพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงให้มีรูปแบบเดียวกัน

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานเป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิต ที่ยึดหลักความพอเหมาะพอดี มีเหตุผล และความไม่ประมาท พระองค์ทรงพระราชทานพระราชดำริให้แก่คนไทยนำไปปฏิบัติตั้งแต่ปี 2517 ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ดังความตอนหนึ่งว่า

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการ และใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขั้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศ และของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยาก ล้มเหลวได้ในที่สุดดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้...” (สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนกรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย. หน้า 1: 2556)

สรุปความเป็นมาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 40 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 เป็นต้นมาได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1.2 ความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญา แปลว่า หลักแห่งความรู้และหลักแห่งความจริง. (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน การดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ในทุกระดับให้มีความสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา ความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (ปรียานุช ธรรมปียา. 2555:43) ธันวาท จิตต์สงวน. (มปป.:230) กล่าวว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือแนวคิดพระราชทานที่สำคัญทรงพระราชทานแก่สังคมไทย เพื่อการดำรงชีวิตของปัจเจกชน และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ ประเวศ วะสี (2542:12). กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงเศรษฐกิจสมดุลเป็นการกลับสู่สมดุลของสังคมเศรษฐกิจจิตใจ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ความพอเพียง 7 ด้านคือ ครอบครัวพอเพียง ใจใจ (เอื้ออาทร) พอเพียง สิ่งแวดล้อม พอเพียง ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง ปัญญาพอเพียง ฐานวัฒนธรรมพอเพียง และมีความมั่นคงพอเพียง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือแนวคิดที่เหมาะสมกับพื้นฐานสังคมไทย เป็นปรัชญาที่ช่วยในการตัดสินใจในการดำเนิน

ขวัญใจ อุณหภูมิพัฒนาไพลอย, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้ววัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

ชีวิตอย่างสมดุล เจริญมั่นคงยั่งยืน สามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะ เป็นต้นเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ซึ่งยึดหลักทางสายกลางโดยมีองค์ประกอบคือความพอประมาณ หมายถึง (ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป สามารถยืนได้ด้วยตนเองโดยไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น) ความมีเหตุผลหมายถึง (การตัดสินใจจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ พิจารณาผลทั้งระยะสั้นระยะยาว) และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงหมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลโดยมีเงื่อนไขพื้นฐานคือความรู้และคุณธรรม

1.3 องค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556:14)กล่าวถึงองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าประกอบด้วย

1.3.1 แนวคิด

“ปรัชญาของเศรษฐกิจ”เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร และระดับประเทศได้

1.3.2 หลักการ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักการ 3 ประการคือ

1.3.2.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น เหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้ง วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่น้อยเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

1.3.2.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม

และวัฒนธรรมที่ติงาม คิดถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ่วง (รู้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค) โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ (รู้เรารู้เรา รู้จักเลือกนำสิ่งที่ดีและเหมาะสมมาประยุกต์ใช้)

1.3.2.3 ภูมิคุ้มกัน หมายถึงการเตรียมที่จะรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที

1.3.3 เงื่อนไข

เพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดทางสายกลาง และประกอบด้วยหลัก 3 ข้อข้างต้น จะต้องเสริมสร้างให้คนในชาติทุกระดับมีพื้นฐานจิตใจในการปฏิบัติตนตามเงื่อนไข 2 ประการคือ

1.3.3.1 ความรู้ คือการมีความรอบรู้ ความรอบคอบ ระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

1.3.3.2 คุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติและปัญญา

1.3.4 ผลลัพธ์

การปฏิบัติตามแนวคิด หลักการ เงื่อนไขข้างต้น ย่อมก่อให้เกิดผลลัพธ์อันเป็นเป้าประสงค์ที่พึงได้ อันน่าพอใจ คือชีวิตของแต่ละบุคคล เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จะก้าวหน้าเป็นองค์รวม อย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

2. การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 การเรียนรู้

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลอันเนื่องมาจาก การเผชิญสถานการณ์ โดยเฉพาะสถานการณ์ซ้ำ ๆ โดยที่ไม่ได้เป็นสัญชาตญาณ หรือเป็นส่วนของการพัฒนาการโดยปกติ (ชานันท์ ชาญศิลป์.ออนไลน์. วันที่17-1-57)

ประดินันท์ อุปรมัย (2540, 121) กล่าวว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงของบุคคลซึ่งมีผลมาจากการได้รับ

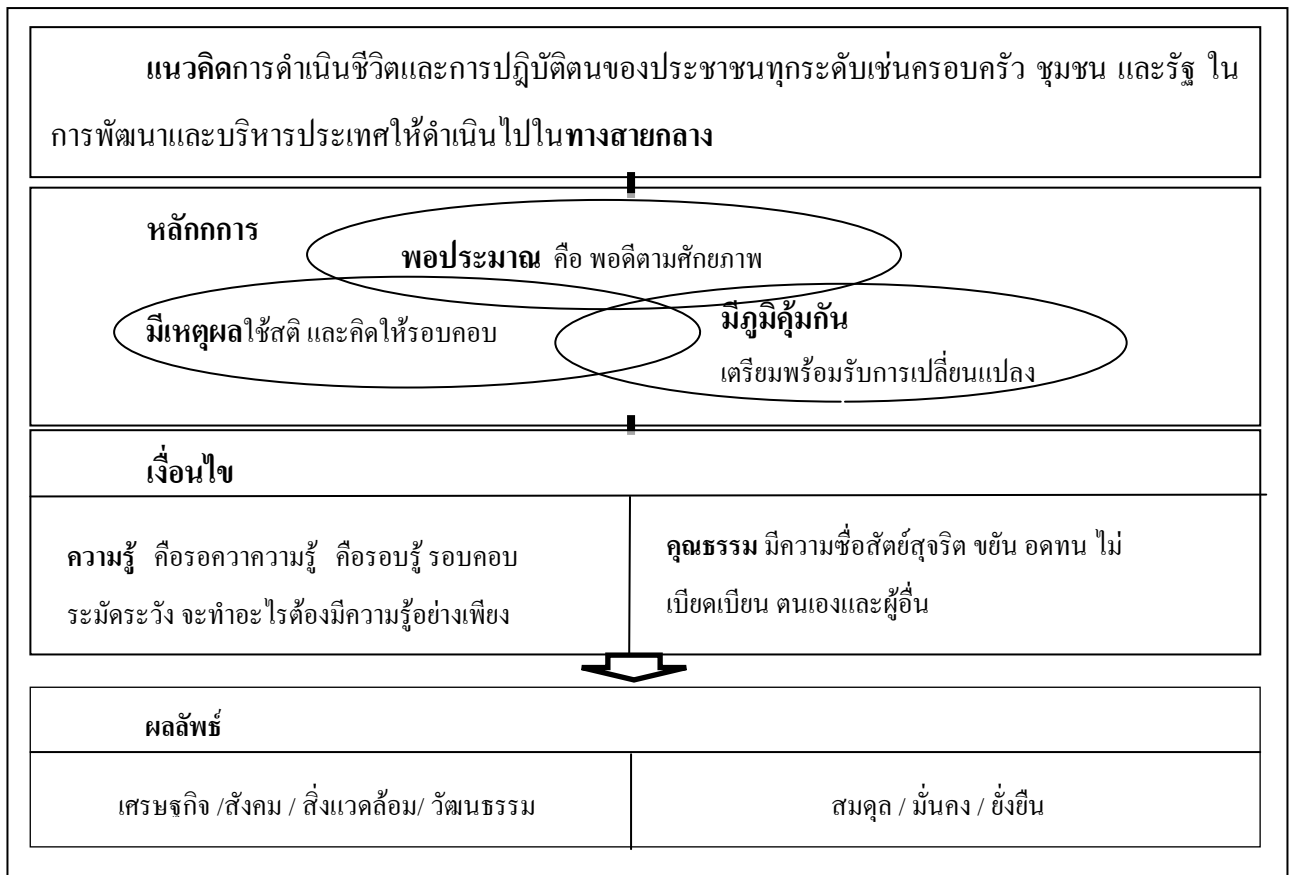
ขวัญใจ อุณหภูมิไฟบูลย์, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้วัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

ประสบการณ์โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเหตุทำให้บุคคล
เผชิญสถานการณ์แตกต่างไปจากเดิม ส่วนประสบการณ์ที่
ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคือทั้งประสบการณ์
ทางตรงและประสบการณ์ทางอ้อม

เบาว์เวอร์ และฮิลการ์ด (Bower & Hilgard,
1981) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และการฝึกโดยไม่
รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เกิดจากการ

สรุปการเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ของบุคคลที่เกิดจากการเผชิญสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรม หรือจากการกระทำซ้ำๆ ซึ่งการเรียนรู้ช่วยให้
มนุษย์รู้จักดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ปรับตัวให้เข้ากับ
สภาพแวดล้อม และสภาพการต่างๆ ได้ตามความสามารถ
การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ จำเป็นในการ
ดำรงชีวิตไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์และเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด
จนตาย

องค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 องค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา : ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ 2 ทศวรรษหน้า. 2556 : หน้า14.

ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้ววัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

2.2 การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้นำในการนำความรู้เผยแพร่สู่ชุมชน ส่วนในสถานศึกษามีครูอาจารย์ที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การเรียนรู้ โดยศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมะขามเฒ่า และ แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต่างนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนแบบโครงการ และแบบมาตรฐาน

2.2.1 การเรียนรู้แบบโครงการ

การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Based Learning) เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนี้ยึดหลักการทฤษฎี constructionism มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงความรู้ไม่ใช่เกิดจากผู้สอนเพียงอย่างเดียวแต่สามารถสร้างขึ้นได้จากตัวผู้เรียนเองได้และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by Doing) ซึ่งการลงมือกระทำนี้ไม่เพียงแต่ได้รับความรู้ใหม่ด้วยตนเองยังสามารถเก็บข้อมูลของสิ่งแวดล้อมเข้าไปเป็นโครงสร้างของสมองตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถนำความรู้เดิมที่มีอยู่ปรับให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกได้และเกิดเป็นวงจรเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง (วัชรินทร์โพธิ์เงินและคณะ. ออนไลน์. สืบค้นวันที่ 13 เมษายน 2556.)

โครงการ (Project work) หมายถึงภาระงานที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ ผู้เรียนจะต้องฝึกกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. 2545:67)

การเรียนรู้แบบโครงการ คือ การเรียนรู้ที่ประกอบด้วยกิจกรรม หรือแผนงานที่เป็นหน่วยอิสระหนึ่งที่สามารถทำการวิเคราะห์วางแผนและนำไปปฏิบัติพร้อมทั้งมีลักษณะแจ้งชัดถึงจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด โดยแผนสำหรับกิจกรรมต่างๆต้องระบุวัตถุประสงค์ตามระยะเวลาที่กำหนด (วิริยา เตโช. ออนไลน์. สืบค้นวันที่ 7 มีนาคม 2556.)

การเรียนรู้แบบโครงการเป็นกระบวนการกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนรู้แบบโครงการมีลักษณะสำคัญดังนี้ (ทิศนา แคมมณี. 2547:96-98)

ลักษณะสำคัญของโครงการ

1. เป็นเรื่องที่น่าสนใจ สงสัย ต้องการค้นหาคำตอบ
2. เป็นการเรียนรู้ที่มีกระบวนการ มีระบบ ครอบคลุมกระบวนการ ผู้เรียนต้องใช้ความสามารถหลายด้าน
3. เป็นการบูรณาการความรู้หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้
4. มีความสอดคล้องกับชีวิตจริง
5. เป็นการศึกษาอย่างลุ่มลึก
6. เป็นการแสวงหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง
7. มีการนำเสนอโครงการด้วยวิธีต่างๆ เช่น เสนอรายงานเป็นรูปเล่ม เสนอรายงานโดยการอภิปราย โดยการแสดงเพลงพื้นบ้าน โดยการจัดนิทรรศการ โดยการจัดทำเป็นรูปโปสเตอร์ ฯลฯ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ประภัสรา โคตะขุน.(ออนไลน์. สืบค้นวันที่14 มีนาคม 2556)ได้กำหนดขั้นตอนดังนี้

1. ขึ้นกำหนดปัญหา หรือสำรวจความสนใจ ผู้สอนเสนอสถานการณ์หรือตัวอย่างที่เป็นปัญหาและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการเรียนรู้ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. ขึ้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าเรียนเพื่ออะไร จะทำโครงการนั้นเพื่อแก้ปัญหาอะไร ซึ่งทำให้ผู้เรียนกำหนดโครงการแนวทางในการดำเนินงานได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย
3. ขึ้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ ให้ผู้เรียนวางแผนแก้ปัญหา ซึ่งเป็นโครงการเดี่ยวหรือกลุ่มก็ได้ แล้วเสนอแผนการดำเนินงานให้ผู้สอนพิจารณา
4. ขึ้นลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหตามแผนการที่กำหนดไว้โดยมีผู้สอน

ขวัญใจ อุณหภูมิพัฒนาไพลอย, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้ววัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

เป็นที่ปรึกษา คอยสังเกต ติดตาม แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล

5. ชั้นประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลก่อน และหลังดำเนินการ

6.ชั้นสรุป รายงานผล และเสนอผลงานจัดได้หลายรูปแบบเช่น จัดนิทรรศการ การแสดงละคร ฯลฯ

สรุปการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปฏิบัติจริงคิดเอง ทำเอง ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาข้อมูลสร้างองค์ความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเองนอกจากนั้นผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการในการทำงาน ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ได้ฝึกความเป็นประชาธิปไตย คือการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีเหตุผล มีการยอมรับในความรู้ความสามารถซึ่งกันและกันผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ ความคิด หรือแนวทางที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิต หรือในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ ในการเรียนรู้แบบโครงงานมีวิธีการสอนหลายแบบที่นิยมใช้เช่นแบบบรรยาย การสอนแบบสาธิต การสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

2.2.2 การเรียนรู้แบบฐาน

การเรียนรู้แบบฐาน (Base learning) เป็นวิธีการสอนที่นิยมใช้มากในการจัดการฝึกอบรมเช่นการจัดฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ ชั้นความรู้เบื้องต้นและชั้นความรู้ขั้นสูง ผู้สอน (วิทยากร) ต้องมีความเข้าใจในจุดหมายของวิธีการสอนแบบนี้เป็นอย่างดี คือ วิธีการสอนแบบฐานนี้จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดทักษะและให้ความรู้เป็นสำคัญมากกว่าการเปลี่ยนทัศนคติ (สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ, 2537 :57) ดังนั้นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และอื่น ๆ จึงจัดการเรียนรู้แบบฐานโดยมีวิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่นสอนแบบบรรยาย สอนแบบสาธิต สอนแบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม โดยผู้สอนต้องพิจารณาในเนื้อหาวิชาว่าเหมาะสมกับการใช้วิธีสอนแบบนี้หรือไม่เพราะการสอนแบบฐานจะต้องใช้บุคลากรเพิ่มขึ้น เนื้อหาวิชาต้องแบ่งออกเป็นแขนงย่อย ๆ ได้

วิธีการสอนแบบฐาน

การสอนแบบฐานเป็นวิธีการสอนที่ใช้กับการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริงโดยมีวิธีการสอนดังนี้

1. จัดแบ่งหัวข้อวิชา และ ผู้รับ ผิด ชอบ ผู้รับผิดชอบจะต้องเป็นบุคลากรที่มีความ

ชำนาญในแต่ละด้านในงานของฐานอย่างแท้จริง และวิทยากรประจำฐานต้องเตรียมงานเป็นอย่างดี

2. การจัดฐานและอุปกรณ์ประกอบฐานควรอยู่ห่างกันพอควร ไม่รบกวนซึ่งกัน และ

จัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม

3. แบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เท่า ๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาและ

อุปกรณ์ต้องจัดหมุนเวียนให้เป็นระบบเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ได้ทุก ๆ ฐาน และเท่าเทียมกัน

4. การวัดผลการฝึกอบรมภายในฐานการฝึกอบรม โดยวิทยากรประจำฐานเป็น

ผู้ดำเนินการหรือกระทำรวมเป็นกลุ่มใหญ่โดยวิทยากรผู้บรรยายก็ได้ (ธิดาทิพย์ สังข์งาม.ออนไลน์.สืบค้นวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2556.) และมีการสาธิตให้ดูต่อจากนั้นจะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือนักเรียนทดลองปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาการเรียนรู้แบบฐานเป็นการเรียนรู้เรื่องละฐาน เช่นการทำปุ๋ยชีวภาค การทำตะกร้าสาน การเพาะเห็ดและอื่น ๆ การเรียนรู้แบบฐานเหมาะกับการจัดการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดทักษะ และมีความรู้เป็นสำคัญเหมาะสมกับกลุ่มเล็ก ๆ จะเกิดประสบการณ์โดยตรงอย่างชัดเจนการเรียนรู้แบบฐานมีเทคนิคการสอนหลายแบบที่นิยมใช้เช่น แบบบรรยาย การสอนแบบสาธิต การสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน

3. การจัดการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

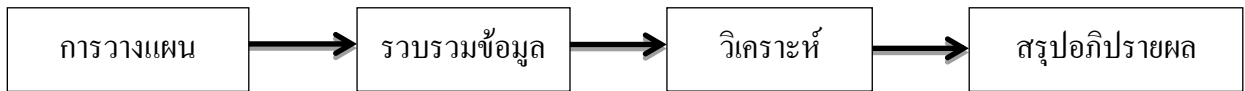
จากการศึกษาจากเอกสาร และการสืบค้นในเชิงลึก ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่บ้านบางพลับจังหวัดสมุทรสงครามศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเรือนจำชั่วคราว

ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้วัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

เขากลึง ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนจังหวัดนครนายก ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติท่ามะขามจังหวัดกาญจนบุรี แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจสำนักงานเขตภาษีเจริญ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนโยธินบูรณะ และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ในกรุงเทพมหานคร ฯลฯ มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแบบโครงการและแบบฐานการเรียนรู้โดยเน้นในเรื่องทักษะการปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ มีการสอนหลายรูปแบบ เช่นการสอนแบบบรรยาย การสอนแบบสาธิต และการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม ซึ่งแต่ละศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมีรูปแบบการสอนที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมความเหมาะสมของเนื้อหาและความถนัด แต่ทุกศูนย์การเรียนรู้มีการดำเนินการที่เหมือนกันคือ การใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นฐานในการคิดวิเคราะห์ ศูนย์เรียนรู้แต่ละแห่งมีความจำกัดและความแตกต่างด้านทรัพยากรอย่างไรก็ตามแต่ละศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมีการนำองค์ความรู้ในท้องถิ่นเข้ามาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการ

สอน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ และแบบฐาน โดยศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้
การเรียนรู้แบบโครงการของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดการเรียนรู้ดังนี้

- 1.กำหนดหัวข้อโครงการ อาจมาจากเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ที่ผู้เรียนสนใจโดยใช้หลักเหตุผลเป็นหลักคิด (โครงการที่จะดำเนินการควรเป็นเรื่องที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น)
- 2.ขั้นเตรียม(Planning) โดยเลือกหัวข้อโครงการจัดทำเค้าโครงการ หรือเขียนโครงการ และเสนอขออนุมัติ โดยใช้หลักพอประมาณเป็นหลักคิด
- 3.ขั้นดำเนินการ (Process) ใช้หลักความรู้และคุณธรรมเป็นหลักคิดโดยดำเนินการพร้อมกับการนำเสนอขั้นตอนดำเนินการดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

4. ชี้นำเสนอ อาจเป็นชิ้นงาน(Product) หรือรายงาน เพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป ทำให้เกิดภูมิคุ้มกัน การเรียนรู้แบบฐานของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1.จัดแบ่งหัวข้อ เนื้อหา ผู้สอน และผู้รับผิดชอบ โดยบุคคลเหล่านี้จะต้องมีความรู้เรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี (โดยนำไปบูรณาการกับหลักคิดความรู้ เหตุผล)
2. จัดเตรียมอุปกรณ์ (โดยหลักคิดพอประมาณ) คือการเตรียมอุปกรณ์ และการใช้อุปกรณ์ในท้องถิ่น
3. แบ่งกลุ่มการฝึกอบรม โดยใช้หลักคิดคุณธรรม การแบ่งกลุ่มใช้หลักคิดคุณธรรม ส่วนการฝึกอบรมใช้หลักคิดความรู้

4.วัดผลการฝึกอบรม โดยการประเมินความรู้และทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป เพื่อทำให้เกิดภูมิคุ้มกัน

แนวคิด การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงการและแบบฐาน

จากการศึกษาการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้โดยการบูรณาการ การเรียนรู้แบบโครงการและแบบฐาน จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์การเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีกระบวนการจัดการเรียนรู้

ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้ววัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

ที่แตกต่างกัน แต่มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมือนกันคือ มีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและแบบฐาน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ทั้งสองแบบนี้ยังมีข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้เขียนจึงนำการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและการจัดการเรียนรู้แบบฐานมาบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นถึงภาพประกอบที่ 3

การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงงานและแบบฐานเข้าด้วยกันกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถดำเนินการดังนี้

1.การบูรณาการ การเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง หัวข้อหัวข้อโครงงาน กับการเรียนรู้แบบฐาน เรื่องกลุ่มอาชีพ โดยการเรียนรู้แบบฐานนั้นต้องศึกษาการแบ่งกลุ่มอาชีพ ในที่นี้สามารถบูรณาการโดยทำการศึกษาหัวข้อโครงงานที่จะทำ โดยต้องคำนึงถึงอาชีพของผู้ที่จะเข้ารับการอบรม โดยมีการบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องการใช้หลักเหตุผลในการวิเคราะห์วางแผนโครงงานและกลุ่มอาชีพและเนื้อเรื่องที่จะสอนต้องคำนึงถึงวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

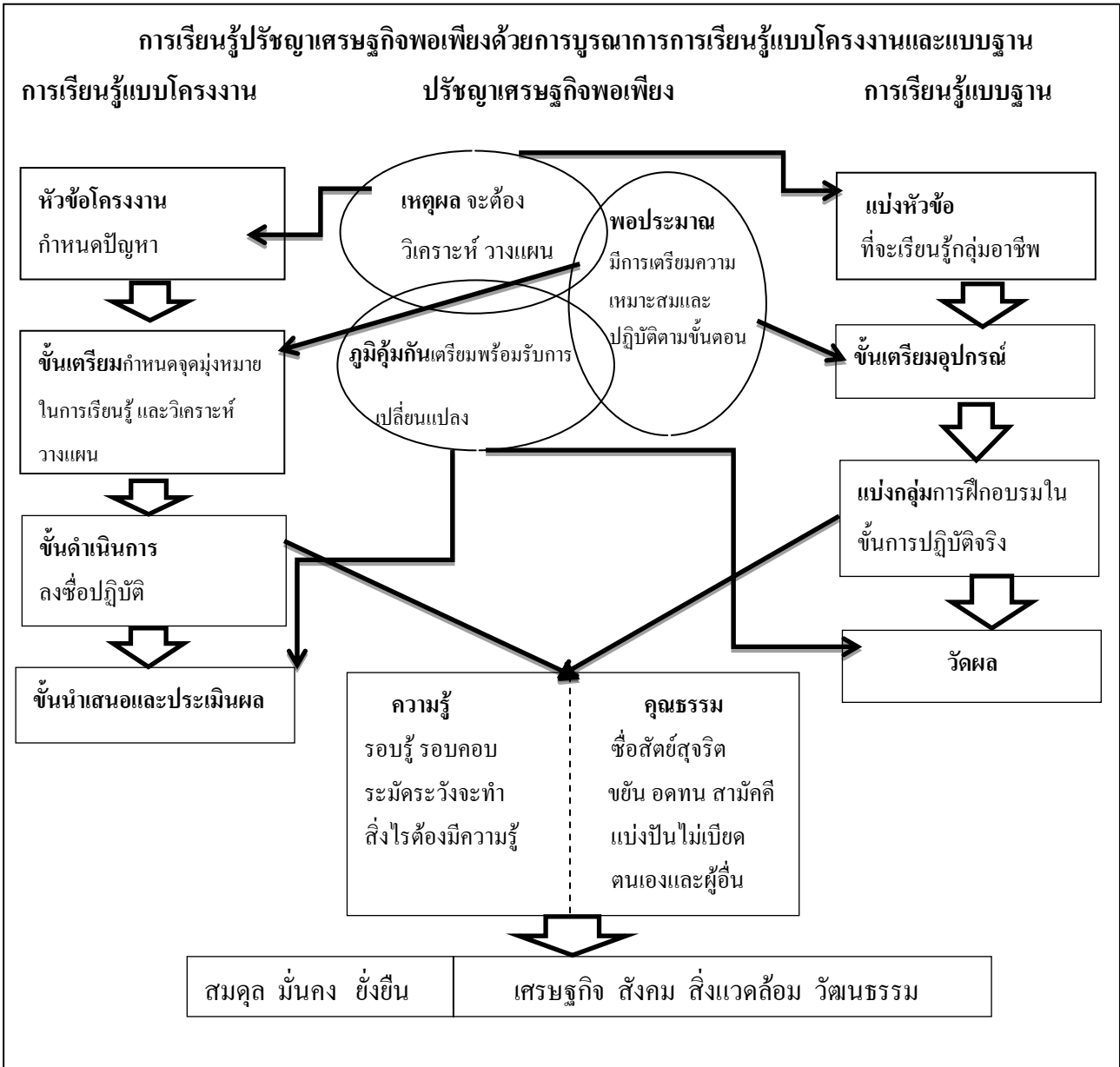
2. การบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงงานขั้นเตรียมกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ และวิเคราะห์วางแผน กับการเรียนรู้แบบฐานขั้นเตรียมอุปกรณ์ในที่นี้สามารถบูรณาการโดยทำการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของกลุ่มอาชีพ พร้อมทั้งทำการวางแผนการเรียนรู้ และต้องเตรียมอุปกรณ์ในการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ โดยมีการบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นเตรียมต้องยึดหลักความ

พอประมาณมาทำการวิเคราะห์วางแผน กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนและอุปกรณ์การเรียนที่เป็นไปได้ การกำหนดจุดมุ่งหมายต้องนึกถึงความต้องการของส่วนรวม

3. การบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่องขั้นดำเนินการปฏิบัติ กับการเรียนรู้แบบฐานเรื่องการแบ่งกลุ่ม การฝึกอบรมในขั้นการปฏิบัติจริง ในที่นี้สามารถบูรณาการโดยจัดการฝึกอบรมและแบ่งกลุ่มให้ดำเนินการปฏิบัติตามกลุ่มอาชีพ และมีการบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นดำเนินการปฏิบัติจะต้องใช้หลักความรู้ รอบรู้มาดำเนินการทำการจัดฝึกอบรมโดยผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ และการเรียนจะแบ่งเป็นกลุ่มอาชีพหรือเรื่องให้ผู้เรียนสนใจ ซึ่งการแบ่งกลุ่มต้องยึดหลักคุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริต และการจัดฝึกอบรมเน้นการปฏิบัติจริง ดังนั้นจะต้องมีความขยัน และอดทน จะทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ

4.การบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่องขั้นนำเสนอและประเมินผล กับการเรียนรู้แบบฐานเรื่องการวัดผลในที่นี้สามารถบูรณาการ โดยการนำเสนอชิ้นงาน หรือผลงาน จะต้องมีการวัดผลหรือประเมินประสิทธิภาพของผลงาน และมีการบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องขั้นนำเสนอ และการประเมินผลหรือวัดผล โดยใช้หลักภูมิคุ้มกันเพื่อจะได้ทราบผลการเรียนการสอนว่าได้ผลอย่างไร มีอะไรบ้างต้องปรับปรุงแก้ไข การใช้หลักภูมิคุ้มกันของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า และสามารถรับมือกับสิ่งที่จะเกิดในอนาคตได้

ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้วัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

ภาพประกอบที่ 3 แนวคิด การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงงานและแบบฐาน

จากแนวคิดนี้จะทำให้ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีแบบการเรียนรู้แบบเดียวกันคือการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้วย การบูรณาการการเรียนรู้แบบโครงงานและแบบฐาน นอกจากจะทำให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ สามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้ง

ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้ววัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

ทำให้เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมมีความ
มั่นคงยั่งยืน

บรรณานุกรม

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรม
ยั่งยืนสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
(กอง).ตุลาคม2555.

http://www.opsmoac.go.th/ewt_news.php?nid=6429&filename=index. (สืบค้นวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 56)

ชวนันท์ ชาวดิลิป .ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory).
www.med.cmu.ac.th/dept/.../Learning%20and%20humanistic.doc (สืบค้นวันที่ 17 มกราคม 2557).

ทีศนา เขมมณี.(2547). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทีศนา เขมมณี.(2551). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการ
จัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ธันวา จิตต์สงวน. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภาค
การเกษตร.กรุงเทพฯ.ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ม.ป.ป.

ธิดาทิพย์ สังข์งาม. การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้และแบบ
ฐาน . <http://pemcilgreen2530.blogspot.com/>.
สืบค้นวันที่ 25 มกราคม 2556.

ประดินันท์ อูปรมย์. (2540). ชุดวิชาพื้นฐานการศึกษา
(มนุษย์กับการเรียนรู้) , พิมพ์ครั้งที่ 15 :นนทบุรี.

ประภัสรา โคตะขุน . รูปแบบการสอน .
<https://sites.google.com/site/prapasara/15-1>
สืบค้นวันที่ 14 มีนาคม 2556.

ปรียานุช ธรรมปียา.(2555). วิกฤตเศรษฐกิจ2540กับ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ.
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด.

ประเวศ วะสี (2542) .เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน

ราชบัณฑิตยสถาน .(2542) .พจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร :
อักษรเจริญทัศน์.

วัชรินทร์โพธิ์เงินและคณะ, การจัดการเรียนการสอนแบบ
โครงการเป็นฐาน.

<http://www.fte.kmutnb.ac.th/km/project-based%20learning.pdf>. สืบค้นวันที่13 เมษายน 2556

วิริยา เตโช . เสริมสร้างภาวะผู้นำตามโครงการคุณธรรมนำ
ความรู้สู่ประชาธิปไตย.

www.kvc.ac.th/general/Project.doc. สืบค้นวันที่ 7
เมษายน 2556.

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2556).เอกสาร
ประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี2556เรื่อง
ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงสู่ 2 ทศวรรษหน้า. มปท.

สุพรรณศรี กันตะบุตร. แนวทางปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจ
อย่างยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.
กรุงเทพฯ.ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบัน
บัณฑิตบริหารศาสตร์. มปป.

สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ.(2545). การจัดการกระบวนการ
เรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.กรุงเทพฯ. อักษรเจริญ
ทัศน์.

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ .
(2537).ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วย
การปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ,โรงพิมพ์คุรุสภา.
กรุงเทพฯ.

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน
กระทรวงมหาดไทย. (2553).คู่มือการดำเนินงาน
โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ. พิมพ์
ครั้งที่2. กรุงเทพฯ. เท็กซ์ แอนด์เจอร์นัลส์ พับลิเคชั่น
จำกัด.

ขวัญใจ อุณหวัฒน์ไพบูลย์, ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, ธนรัตน์ แต้ววัฒนา
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557 (1-12)

โอภาส สุขหวาน.(2552) การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาด้านอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2552 (1-4).

Bower, H., & Hilgard, E.R. (1981). Theories of learning. (5th Ed.). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.